

**Cerebral
Parese-foreningen**

LM sak 5   CP-foreningens program

Sentralstyrets forslag til interessepolitisk program 2018-2020

Forslag til vedtak: Det interessepolitiske programmet for 2018-2020 vedtas.

1 Interessepolitisk program 2018-2020

4 1.0 Innledning

6 CP-foreningens formålsparagraf

7 «CP-foreningens overordnede mål er samfunnsmessig likestilling og deltakelse for
8 mennesker med cerebral parese og andre lignende nevrologiske diagnoser.

9 CP-foreningen vil motarbeide alle former for diskriminering av funksjonshemmede og
10 krever anerkjennelse av alle menneskers likeverd, like rett og like muligheter.»

11
12 Hovedmålsetningene til CP-foreningen er forankret i formålsparagrafen. Dette
13 interessepolitiske programmet beskriver hvordan vi vil arbeide for å nå disse målene.
14 Vi vil arbeide for at alle med CP og lignende diagnoser skal ha mulighet til å leve mest mulig
15 likeverdige og selvstendige liv. Vi vil at alle skal sikres et godt og trygt helse- og
16 tjenestetilbud, uansett livsfase, livssituasjon eller bosted.

17 Vi vil også arbeide for at alle pårørende skal ha mulighet til å leve gode og trygge familieliv,
18 at de får den oppfølgingen de har krav på og at de opplever å bli anerkjent som den
19 ressursen de er.

21 Programmet har følgende kapitler:

22 **2.0 Helse og omsorg**

23 **3.0 Seniorpolitikk**

24 **4.0 Pårørendepolitikk**

25 **5.0 Oppvekst, skole og utdanning**

26 **6.0 Arbeid og levekår**

27 **7.0 Likestilling og deltagelse**

30 2.0 Helse og omsorg

32 2.1 Spesialisthelsetjenesten

33 CP-diagnosen er omfattende og krever spesialister og tverrfaglighet. Vi vil arbeide for å
34 styrke og videreutvikle det nevrologiske tilbudet i helseforetakene. Innenfor utredning,
35 diagnostisering og behandling vil vi arbeide for et likeverdig tilbud i hele landet. Vi vil også at
36 det skal forskes mer på CP og lignende nevrologiske diagnoser.

37
38 Vi vil at tilbudene gjennom barne- og voksenrehabiliteringstilbudene prioriteres og gis
39 tilstrekkelig med ressurser og tverrfaglig kompetanse. Alle barn med CP skal ha et
40 systematisk og kunnskapsbasert oppfølgingstilbud gjennom CPOP, også gruppen som har
41 lettere grad av CP. Det viktig at intensivtilbudet styrkes, da forskningen viser god effekt.

42
43 Vi vil også styrke oppfølgingen av voksne med CP og innta en pådriverrolle i arbeidet med å
44 etablere en kunnskapsbasert systematisk oppfølging og at et «CPOP for voksne» skal gjelder
45 for alle over 18 år.

46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92

Vi vil at helsevesenet skal prioritere CP høyere og at CP blir den neste diagnosen som får prøve ut organisering av tilbudet etter modell fra ParkinsonNet. Hensikten er å tilby en bedre individuell oppfølging og en sterkere medvirkning fra personer som selv har CP og deres nære pårørende.

I forbindelse med den nye kommune- og regionsreformen er vi skeptiske til at viktige helseomsorgsoppgaver som krever spesialisering flyttes til fylkeskommunene eller kommunene. Vi frykter en utvikling der etablerte og spesialiserte fagmiljøer splittes opp og at fylkeskommuner og kommuner ikke vil ha tilstrekkelige ressurser og kompetanse til å utføre viktige oppgaver på en tilfredsstillende måte. Vi er redd at mindre grupper som personer med funksjonsnedsettelse og kroniske lidelser vil tape i kampen om knappe ressurser.

CP-foreningen vil arbeide for:

- at CP-diagnosen kan stilles tidligere enn i dag og at innsatsen settes inn tidligere for å bevare og utvikle det motoriske og kognitive funksjonsnivået.
- at det for å sikre et mer likeverdig tilbud, utvikles faglige, kunnskapsbaserte og nasjonale retningslinjer for behandling, oppfølging og rehabilitering.
- at intensivtilbudet styrkes.
- at CP-diagnosen prioriteres i oppfølgingen av regjeringens nye hjernehelsestrategi, blant annet gjennom en organisering av tilbudet etter modell fra ParkinsonNet.
- at ordningen behandlingsreiser til utlandet utvides til å inkludere CP-diagnosen og lignende diagnoser.
- at det innføres et systematisk kunnskapsbasert oppfølgingsprogram for voksne med CP, som omfatter både motorisk og kognitiv fungering. Et «CPOP for voksne» må omfatte alle personer med CP over 18 år.
- å hindre at etablerte og spesialiserte fagmiljøer splittes opp, grunnet den nye kommune- og regionsreformen.

2.2 Primærhelsetjenesten og det kommunale tjenestetilbudet

I tillegg til en god spesialisthelsetjeneste, er vi også avhengige av et velfungerende tjenestetilbud i nærområdet der vi bor. Vi erfarer at det er altfor store forskjeller rundt om i landet. Selv tjenester og tilbud som er rettighetsfestet, varierer fra kommune til kommune. Vi vil arbeide for et mer likeverdig behandlings- og tjenestetilbud i kommunene.

Vi vil arbeide for at det er den enkeltes behov som skal være avgjørende for hva slags hjelp en får. Det er viktig at de som har sammensatte behov får et koordinert tjenestetilbud og at familier som trenger oppfølging skal slippe å føle seg som «kasteballer i systemet» og å bruke unødvendig tid på lange søknadsprosesser.

Vi vil arbeide for at kommuner i større grad kan tilby tjenester som gir den enkelte med funksjonsnedsettelse frihet og mulighet til å kunne leve sitt liv på like vilkår som andre. Blant annet vil vi styrke BPA-ordningen. Evalueringer av den rettighetsbaserte ordningen viser at mange kommuner ikke følger tilstrekkelig opp og at BPA-ordningen ikke har blitt den demokratireformen som den var tiltenkt.

CP-foreningen vil arbeide for:

- 93 • at tilbudet om fysio- og ergoterapi styrkes og at behandlingen unntas egenbetaling.
- 94 • at alle som har krav på individuell plan (IP) får det, og at koordinatorene får
- 95 tilstrekkelig tid og ressurser til å kunne følge opp og samordne ulike faginstanser.
- 96 • at regjeringen innfører en forskrift som styrker kommunenes plikt til å tilby BPA.
- 97 • at regjeringen ser på lovhjemmelen for BPA for å sikre at ordningen i større grad blir
- 98 sett på som et frigjøringsverktøy.
- 99 • at avlastningstilbud, støttekontaktilbud og tilbud om praktisk bistand i større grad
- 100 tilpasses den enkeltes families reelle behov.
- 101 • at det etableres lærings- og mestringstilbud i kommunene som tilbyr trenings- og
- 102 aktivitetstilbud, samt kost- og ernæringsveiledning for personer med
- 103 funksjonsnedsettelse.
- 104 • at kommunene tilbyr et tilstrekkelig og verdig dag- og botilbud til personer med
- 105 funksjonsnedsettelse og at tilbudet ivaretar den enkeltes individuelle behov.
- 106 • at kommunene sørger for nok ansatte og en tilstrekkelig kvalifisert bemanning i
- 107 tjenestene for personer med funksjonsnedsettelse, særlig når det gjelder personer
- 108 med utviklingshemming som vi anser som særlig sårbare for uforutsigbarhet og stort
- 109 gjennomtrekk av ansatte.

110

111 **2.3 Psykisk helse**

112 Personer med CP viser seg, ifølge forskning, å være godt representert blant de som har

113 psykiske problemer. Vanskene ser ut til å være uavhengig av funksjonsnivå og alder.

114

115 Vi vet at ungdom generelt sliter mer psykisk enn tidligere. Vi lever i et prestasjonssamfunn

116 der mange streber etter det «perfekte». For unge med funksjonsnedsettelse er dette en

117 sårbar tid. Også blant barn med CP er det en høyere andel med psykiske problemer

118 sammenlignet med andre. Derfor er det viktig at psykisk helse blir en del av den

119 systematiske CPOP-oppfølgingen som vi har i dag.

120

121 Vi har også erfart at mange voksne med CP føler på en utilstrekkelighet og ensomhet og at

122 det å leve i en isolert tilværelse påvirker den psykiske helsen og livskvaliteten ellers. Vi vil at

123 habiliteringstjenesten skal ha tilstrekkelig kapasitet til å følge opp voksne med CP innenfor

124 psykisk helse, fortrinnsvis gjennom et systematisk oppfølgingsprogram for voksne.

125

126 Tilgangen til psykisk helsetjeneste må bli bedre. Vi trenger både et fokus på det

127 forebyggende og at det skal bli enklere å få hjelp når man trenger den. Vi vil at psykiatere og

128 psykologer i større grad enn i dag skal ha kompetanse på funksjonsnedsettelse og kroniske

129 sykdommer.

130

131 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 132 • at tilgangen til psykisk helsetjeneste blir enklere i dag.
- 133 • at psykisk helse blir en del av den systematiske CPOP-oppfølgingen både for barn og for
- 134 voksne med CP.
- 135 • at kommuner og helseforetak som utlyser hjemler for psykologspesialist sørger for
- 136 tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å imøtekomme behov hos personer med
- 137 funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.

- 138 • at kommunene gir et tilbud om samtalegrupper/møteplasser for dem som vil snakke
139 om temaer innenfor psykisk helse, fortrinnsvis gjennom lærings- og mestringssentrene.
140 • at vi i større grad løfter fram eget informasjonsmaterieell for å øke kunnskapen om CP
141 og på denne måten motvirker fordommer på skolen, i arbeidsliv, på eldresenter osv.
142 • at vi større grad enn i dag løfter fram psykisk helse i likemannsarbeidet og bidrar til å
143 skape møteplasser for egne medlemmer.

144

145 **3.0 Seniorpolitikk**

146 Vi trenger en politikk for eldre, som ivaretar behovene for personer som har levd hele livet
147 med nedsatt funksjonsevne. Det er ikke slik at man blir «lik alle andre» når man fyller 67 år.

148 Eldre med CP møter på andre typer utfordringer enn sine jevnaldre.

149 Vi har for lite kunnskap om hvordan aldring med funksjonsnedsettelse gir seg utslag i forhold
150 til helse, boforhold, deltakelse og familieliv.

151

152 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 153 • at kommunene i større grad planlegger og tilrettelegger for eldre som har levd med
154 funksjonsnedsettelse.
155 • at velferdsteknologien tilpasses behovene til eldre som har levd med
156 funksjonsnedsettelse
157 • at de som har BPA beholder tjenestene etter fylte 67 år.
158 • at det forskes mer på aldring og funksjonsnedsettelse, særlig senskader.
159 • at seniorpolitikk på arbeidsplassen må ivareta særskilt personer med
160 funksjonsnedsettelse.

161

162

163 **4.0 Pårørende politikk**

164 Pårørende er en ressurs. Deres personlige engasjement og omsorg kan ikke erstattes av det
165 offentlige. Pårørende, inkludert søsken, har etter lovverket rett til informasjon, til støtte, til å
166 medvirke og bli involvert. Vi vil jobbe for at pårørende får innfridd sine rettigheter og at det
167 etableres gode støttetilbud som favner bredt.

168

169 Det er viktig med et godt avlastningstilbud. Det må legges til rette for at familier kan fungere
170 sammen på best mulig måte i hverdagen sin, ved at foreldre får tid til å kunne «hente seg
171 inn» i krevende og belastende perioder, samt at funksjonsfriske søsken kan få litt alenetid og
172 et «friskliv» sammen med sine foreldre.

173

174 Det er også viktig med kompenserende økonomiske ordninger og vi vil arbeide for at
175 foreldre til barn som har store omsorgsbehov ikke blir rammet økonomisk. Vi vil blant annet
176 arbeide for å styrke pleiepengeordningen, slik at foreldre med langtidssyke barn kan være
177 hjemme og pleie barna så lenge det er nødvendig.

178

179 Flere velferdsordninger opphører i det barnet fyller 18 år, eksempelvis forhøyet
180 hjelpestønad, opplæringspenger og omsorgspenger. For mange foreldre endrer ikke
181 omsorgsbehovet seg vesentlig etter fylte 18 år. Vi vil derfor jobbe for å bedre
182 støtteordningene for foreldre som har hjemmeboende barn med store hjelpebehov.

183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

CP-foreningen vil arbeide for:

- at pårørende (inkludert søsken) gis et tilbud om informasjon, støtte og en mulighet til å møte andre i samme situasjon, for eksempel gjennom lærings- og mestringssentrene.
- at pårørendes kompetanse i større grad anerkjennes og nyttiggjøres gjennom brukermedvirkning og medbestemmelse.
- at familier som har barn med store hjelpebehov sikres et bedre koordinert helse- og tjenestetilbud i kommunen.
- at avlastningstilbud, støttekontakttilbud og tilbud om praktisk bistand i større grad tilpasses den enkeltes families reelle behov.
- at pårørende kan få beholde rett på omsorgspenger etter at barnet har fylt 18 år dersom det er hjemmeboende og har funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom.
- at pleiepengeordningen blir tids-ubegrenset for familier med alvorlige syke barn (i dag har ordningen en tidskvotepå 5 år).
- at omsorgsstønad/omsorgslønn rettighetsfestes, og at nasjonale retningslinjer må sikre lik tilgang til ordningen og definere en minstesats.

201

202 **5.0 Oppvekst, skole og utdanning**

203

204 **5.1 Oppvekst og barnehage**

205 En god oppvekst gir en god start på livet og danner grunnlaget for å takle det som kommer
206 senere. Vi vil arbeide for å gi barn og unge med CP trygge oppvekstvilkår, der de opplever å
207 bli inkludert og få delta på lik linje med alle andre.

208

209 Barnehagen er den første og en viktig utviklingsarena for barn med CP og hvordan
210 barnehagen oppleves har stor betydning både for barna selv og foreldrene. Vi vil arbeide for
211 en inkluderende barnehage som har plass for alle. Samtidig er det viktig at barn med
212 funksjonsnedsettelse blir fulgt opp individuelt og at det settes inn tidlig innsats for finne
213 riktige oppfølgingstiltak.

214

215 Vi erfarer at de ulike overgangene i oppveksten kan være krevende, både for barn og unge
216 med CP og de pårørende. Vi vil arbeide for å gjøre overgangene enklere. Det vil si
217 fra barnehage til barneskole, fra barneskole til ungdomsskole, fra ungdomsskole til
218 videregående skole, samt overgang til voksenlivet og det å kunne flytte hjemmefra og å
219 kunne leve et mest mulig selvstendig liv.

220

CP-foreningen vil arbeide for:

- likeverdig tilgang til fritidstilbud og aktiviteter.
- at alle barn i barnehagen som har behov det sikres individuell oppfølging og at nødvendige tiltak settes inn så tidlig som mulig.
- at alle barn i barnehagen som har behov for det sikres alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).

226

- 227
- 228
- 229
- 230
- 231
- 232
- 233
- 234
- 235
- 236
- at overgangene i oppveksten og skolesystemet planlegges og møtes med tiltak som gjør de lettere for hele familien.
  - at informasjon om CP gjøres tilgjengelig for barnehage, skoler og andre relevante instanser gjennom distribusjon av foreningens skolepakker.
  - at elever med CP gis tilbud om nevropsykologisk utredning og veiledningssamtale om resultatene i forkant av ny skolesituasjon/overgang, og etter behov i skole- og utdanningsforløpet.
  - at alle barnehager, skoler og skolefritidsordninger arbeider aktivt for et trygt og godt psykososialt miljø.

237 **5.3 Grunnskole og videregående opplæring**

238 Vi vil arbeide for en inkluderende skole, der alle elever blir sett, stilt forventninger til og
239 opplever å ha like muligheter. Vårt mål er at alle barn og unge med CP skal få et tilstrekkelig
240 faglig og sosialt utbytte av skolen. Ingen skal oppleve mobbing eller sosial utestengelse.

241

242 Mange elever med CP og andre funksjonsnedsettelse trenger en særskilt oppfølging i
243 skolen.

244 Dette har de krav på ifølge dagens lovverk. Alle elever, både i grunnskolen og videregående
245 skole, har rett på tilpasset opplæring. De som ikke har, eller kan få et tilstrekkelig utbytte av
246 den ordinære undervisningen har rett på spesialundervisning. Alle elever har også rett til å
247 være inkludert i et sosialt fellesskap. Vi vil arbeide for å ivareta og styrke de individuelle
248 rettighetene.

249

250 Til tross for rettigheter er det mange elever som opplever å ikke få den oppfølgingen de har
251 krav på. Vi vil arbeide for å styrke oppfølgingen og at oppfølgingen tar utgangspunkt i hva
252 elevene har behov for og hva som er til det beste for den enkelte. Noen opplever best
253 læring, mestring og utvikling ved å gå på skole i nærmiljøet, andre gjennom et mer
254 spesialisert tilbud.

255

256 Vi erfarer at spesialundervisningen i dag fungerer for dårlig og vi vil arbeide for at
257 spesialundervisningen må gjennomgås på et systemnivå. Det må foretas en helhetlig
258 gjennomgang av spesialundervisningen og støttesystemene rundt for å sikre at kvaliteten bli
259 bedre.

260 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 261
- 262
- 263
- 264
- 265
- 266
- 267
- 268
- 269
- 270
- 271
- 272
- 273
- at alle elever sikres individuelle rettigheter og et individuelt tilpasset skoletilbud.
  - å styrke kvaliteten på spesialundervisningen.
  - at alle elever som har behov for spesialundervisning skal få opplæring av fagpersoner med pedagogisk eller spesialpedagogisk kompetanse.
  - at alle elever som har behov for det sikres alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK).
  - at alle elever som har behov for det sikres praktisk tilrettelegging og assistanse i skolehverdagen, inkludert i skolefritidsordninger (SFO).
  - at SFO-tilbudet til barn med funksjonsnedsettelse gis et innhold tilpasset individuelle behov.
  - at PP-tjenesten styrkes som en uavhengig og faglig instans, slik at PPT kan komme nærmere elevene og deres skolehverdag.

- 274
- at det skal innføres kompetansekrav og bemanningsnorm for PP-tjenesten.
- 275
- at Statped skal beholdes som et statlig pedagogisk støttesystem.
- 276
- at personer med funksjonsnedsettelse tilbys yrkes- og studieveiledning gitt av
- 277
- kvalifisert veiledningstjeneste.
- 278
- at det tilrettelegges slik at flere med funksjonsnedsettelse fullfører videregående
- 279
- opplæring og at de som trenger lærlingeplasser får det.
- 280
- at spesialpedagogikk og kunnskap om funksjonsnedsettelse styrkes i
- 281
- lærerutdanningen.
- 282
- at det nye regelverket knyttet til skolemiljø og mobbing følges opp av alle involverte
- 283
- instanser.

284

285 **5.4 Høyere utdanning**

286 Sammenhengen mellom utdanningsnivå og sysselsetting er sterkere for personer med
287 funksjonsnedsettelse enn andre. Derfor er det viktig at det legges til rette for at flere med
288 CP kan gjennomføre høyere utdanning. Vi vil jobbe for tilretteleggingstiltak som gjør
289 studiehverdagen enklere, slik at studentene kan bruke energien sin på studier framfor
290 unødvendige hindringer og vanskelige praktiske gjøremål.

291

292 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- at flere med CP skal kunne gjennomføre høyere utdanning.
- at alle studiesteder skal være universelt utformet (inkludert læremidler).
- at det skal være mulig å få innvilget funksjonsassistent under studiene på samme måte som i arbeidslivet.
- at det skal bli enklere for studenter med funksjonsnedsettelse å dra på utveksling til utlandet der dette er den del av studiet eller et valg i studieløpet.
- flere tilrettelagte folkehøyskoletilbud.

300

301

302 **6.0 Arbeid og levekår**

303

304 **6.1 Arbeid**

305 Mange med CP står ufrivillig utenfor arbeidslivet og vi vil arbeide for at flere skal komme
306 innenfor. Mange er godt utdannede og kvalifiserte, men slipper likevel ikke til. Det må legges
307 til rette for at flere arbeidsgivere ansetter arbeidstakere med funksjonsnedsettelse og at
308 flere private bedrifter og statlige arbeidsplasser tar samfunnsansvar gjennom å etablere
309 flere arbeidsplasser og stillinger som er tilpasset personer med funksjonsnedsettelse.

310

311 Enkelte med CP slutter tidlig i jobben sin eller har behov for redusert arbeidstid.

312 Vi vil arbeide for gode fastholdelses- og tilretteleggingstiltak slik at flere har mulighet til å
313 beholde arbeidstilknytningen lengst mulig. Flere enn i dag må få en reell mulighet til å kunne
314 ta i bruk restarbeidsevnen sin og kunne kombinere arbeid og uføretrygd.

315

316 Det er viktig at NAV organiseres og gis ressurser slik at saksbehandlerne på de lokale NAV-
317 kontorene er i stand til å kunne gi en tett, individuell og riktig oppfølging til de som trenger
318 det. Vi vil også jobbe for at de statlige rammene til virkemidlene økes, slik at flere får tilgang

319 på nødvendige tilretteleggingsordninger.

320

321 Ikke alle med CP har av helsemessige årsaker mulighet til å jobbe i det ordinære arbeidslivet.

322 Vi vil derfor arbeide for at VTA-ordningen (Varig tilrettelagte Arbeidsplasser) styrkes og at

323 det etableres flere og mer differensierte dagtilbud utenfor det ordinære arbeidslivet.

324

325 **CP - foreningen vil arbeide for:**

326 • at regjeringen intensiverer arbeidet med å få flere med funksjonsnedsettelse i

327 arbeid.

328 • at funksjonshemmedes organisasjoner blir involvert i arbeidet til det

329 regjeringsoppnevnte sysselsetningsutvalget og reforhandlingen av ny IA-avtale.

330 • at det skal etableres en prøveordning med å kvotere personer med

331 funksjonsnedsettelse inn på arbeidsmarkedet.

332 • at det opprettes flere trainee-ordninger rundt om i landet, der ordinære stillinger er

333 «øremerket» personer med nedsatt funksjonsevne.

334 • at det opprettes flere tilpassede stillinger som «øremerkes» personer med nedsatt

335 funksjonsevne og at arbeidsplasser som tar dette ansvaret blir kompensert

336 økonomisk.

337 • at NAV organiseres slik at de lokale saksbehandlere får tid og ressurser til å kunne

338 følge opp hver enkelt med riktig oppfølging og tiltak.

339 • at de statlige rammene for ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet økes og

340 at ordningen utvides til og også gjelde personer med kognitive vansker.

341 • at ordningen med funksjonsassistanse også gjelder de som har praksisplass, slik at de

342 som er i praksis og på utprøving kan få mulighet til å få vist seg tilstrekkelig fram.

343 • at de statlige rammene for lønnstilskudd økes, slik at flere arbeidsgivere kan

344 stimuleres til å ansette og beholde arbeidstakere med CP.

345 • at informasjon om CP og senskader gjøres tilgjengelig for arbeidstakere med CP,

346 arbeidsgivere og andre relevante instanser gjennom distribusjon av foreningens

347 informasjonsbrosjyre.

348 • flere VTA-plasser og at ordningen tilpasses bedre den enkeltes funksjonsevne.

349 • at VTA-ordningen forblir et statlig ansvar slik som andre arbeidsmarkedstiltak.

350 • at kommunene stimuleres til å etablere flere og dagaktivitetstilbud som alternativer

351 til ordinært arbeid. Dagtilbudene bør bli mer spesialiserte i forhold til fysisk og

352 psykisk funksjonshemming slik at gruppedynamikken og aktivitetene kan

353 tilrettelegges bedre til funksjonsnivået.

354

355 **6.2 Økonomi og levekår**

356 Personer med CP skal kunne leve mest mulig økonomisk selvstendige liv og ha like

357 muligheter som funksjonsfriske. Vi vil arbeide for ordninger som virker kompenserende og

358 reduserer de økonomiske følgene av det å ha en funksjonsnedsettelse og en kronisk sykdom.

359

360 Vi vil jobbe for ulike former for inntektssikring og gå imot forslag om innstramminger i de

361 helsebaserte ytelsene. Det må være mulig å leve av uføretrygd.

362

363 Vi vil arbeide for at omverdenen og myndighetene i større grad enn i dag ser på unge uføre

364 som en positiv ressurs i samfunnet. Unge uføre skal ha mulighet til å delta i arbeidslivet og

365 det må bli enklere å bidra på andre samfunnsarenaer, som for eksempel innenfor
366 frivilligheten og i organisasjonslivet.

367

368 Mange med funksjonsnedsettelse har dårlig økonomi og for enkelte har økonomien
369 forverret seg de siste årene. Ny uføreforordning og nye skatteregler har for mange ført til en
370 høyere bruttotoinntekt, noe som har resultert i at det har blitt vanskeligere å få innvilget
371 bostøtte. For mange er dette kritisk, særlig i store byer der husleien (også i kommunale
372 boliger) er svært høy.

373

374 **CP- foreningen vil arbeide for:**

- 375 • å hindre innstramminger i helsebaserte ytelser.
- 376 • at de som har fått innvilget uføretrygd skal få arbeidsoppfølging hos NAV.
- 377 • at det blir enklere for uføretrygdede å ta i bruk restarbeidsevnen sin og kombinere arbeid
378 med trygd.
- 379 • at flere får innvilget bostøtte, inkludert unge uføre.
- 380 • at regjeringen fjerner egenandelen på fysioterapi for personer med funksjonsnedsettelse
381 og kroniske diagnoser.
- 382 • at regjeringen sikrer en grunnstønadordning som dekker de ekstra utgiftene kronisk syke
383 og funksjonshemmede har.

384

385

386 **7.0 Likestilling og deltagelse**

387

388 **7.1 Tilgjengelighet**

389 Arbeidet med å gjøre Norge universelt utformet går for sent og politikerne må få fortgang i
390 dette arbeidet. Det haster med å gjøre skoler, utdanningsinstitusjoner, helsetilbud og
391 kollektivtransport tilgjengelige. For å sikre framdrift må det lages forpliktende planer, settes
392 konkrete tidsfrister og gis de nødvendige økonomiske bevilgninger.

393

394 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 395 • at regjeringens helhetlige strategiplan for likestilling av personer med
396 funksjonsnedsettelse sørger for en forpliktende framdriftsplan for å gjøre Norge
397 universelt utformet.
- 398 • at alle skoler og skolefritidsordninger skal være tilgjengelige, på sikt universelt
399 utformet.
- 400 • at det settes av betydelige midler til universell utforming av eksisterende bygg og at
401 det etableres en ordning med tilpasningstilskudd for offentlige bygg.
- 402 • at kollektivtrafikk prioriteres med tanke på både tilgjengelige transportmidler og
403 holdeplasser.
- 404 • at andelen boliger med tilgjengelighetsstandard økes.

405

406 **7.2 Bolig, transport, hjelpemidler**

407 En tilrettelagt bolig og bevegelsesfrihet er grunnleggende for å kunne leve et mest mulig fritt
408 og uavhengig liv.

409

410 Vi vil arbeide for at det finnes et mangfold av bomuligheter. Det må bli lettere å kunne eie
411 sin egen bolig, samtidig som det er viktig at kommunene sikrer at det finnes trygge og
412 tilrettelagte boligtilbud for de som har sammensatte behov eller trenger tilsyn.

413

414 Vi vil også arbeide for gode transportløsninger. I tillegg til å arbeide for en mer tilrettelagt
415 kollektivtrafikk, vil vi arbeide for en god TT-løsning og gode bil-ordninger. Vi vil at tilskudd til
416 bil ikke bare skal forbeholdes de som er i arbeid.

417

418 Ulike tilretteleggingsordninger og hjelpemidler er viktig for personer med
419 funksjonsnedsettelse for å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre. Dette gjelder på
420 alle områder og gjennom hele livsløpet. For å oppnå denne tryggheten er det viktig å
421 beholde den statlige finansierte hjelpemiddelordningen, der de individuelle rettighetene er
422 forankret i folketrygden.

423

424 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 425 • at det etableres finansieringsordninger som gjør at flere med funksjonsnedsettelse
426 kan eie sin egen bolig.
- 427 • at kommunene etablerer et tilstrekkelig antall botilbud for personer med store
428 hjelpebehov og at disse boligene har variasjon når det gjelder type og utforming, og i
429 størst mulig grad er integrert i vanlige boområder.
- 430 • at ordningen med tilskudd til gruppe 1 bil utvides til å omfatte personer som har
431 behov for bil for utføre dagliglivets funksjoner for å hindre en isolert tilværelse.
- 432 • at gjenanskaffelsestida for bil reduseres fra 11 til 7 år.
- 433 • at man i større grad samordner ulike innvilgede transportstøtteordningene slik at det
434 blir mindre tungvint og mer fleksibelt for den enkelte bruker.
- 435 • en nasjonal TT-ordning.
- 436 • at dagens hjelpemiddelordning opprettholdes som en statlig finansiert ordning,
437 hjemlet i folketrygden og med faglig forankring i hjelpemiddelsentralene.

438

439 **7.3 Likestilling og antidiskriminering**

440 Likestillings- og diskrimineringsloven er klar på at ingen skal diskrimineres pga.
441 funksjonsnedsettelse. Likevel møter mange med funksjonsnedsettelse fordommer og
442 opplever at de blir utestengt fra ulike samfunnsarenaer. Vi vil både støtte opp om tiltak som
443 ivaretar rettighetene og bedrer rettsikkerheten til personer med funksjonsnedsettelse,
444 samtidig som vi vil støtte opp om holdningsskapende arbeid som motvirker fordommer,
445 mobbing og andre former for sosial utestengelse.

446

447 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 448 • å bekjempe alle former for diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne.
- 449 • å motvirke alle former for mobbing og sosial utestengelse på alle samfunnsarenaer;
450 barnehage, skole, arbeidsliv, fritidsaktiviteter osv.
- 451 • at ingen skal bli utestengt fra utesteder, kafeer og lignende på grunn av sin
452 funksjonsnedsettelse.
- 453 • at vi i større grad løfter fram eget informasjonsmaterieil for å øke kunnskapen om CP
454 og motvirke fordommer.